

voire médecin. *Nettoyez et séchez soigneusement la zone infectée (1)*. L'action exprimée par l'impératif a le rapport avec le futur mais dans sa valeur générale elle a le caractère atemporel. La forme négative de l'impératif marque l'interdiction : *N'appliquez pas d'autres médicaments sur les zones traitées (1)*.

Le **conditionnel** exprime l'action possible ou désirée qui dépend des circonstances réelles et des hypothèses de celui qui parle: *Ceci pourrait aggraver la situation, retarder le processus de guérison et propager l'infection. Si vous avez utilisé plus de Lamisil crème que vous n'auriez dû, prenez immédiatement contact avec votre médecin (1)*.

Quand on utilise le **subjonctif** dans les textes des notices de médicament, on interprète, on apprécie la réalité. C'est donc le mode de subjectivité: *Continuez le traitement même si l'infection semble aller mieux après quelques jours, afin qu'elle ne recommence pas et que le traitement soit un succès (1)*.

En résumant, on constate que l'emploi du **présent** domine dans les notices françaises car les instructions ont le caractère descriptif en raison de simplifier le message. L'emploi du **passé composé** exprimant une action achevée au moment où on parle, un résultat est occasionnel, il occupe la deuxième position après le présent. Pour marquer un fait ou une action postérieure par rapport au moment de l'énonciation on utilise le **futur simple** qui est classé troisième selon la fréquence d'emploi occasionnel dans les instructions médicamenteuses.

Il y a beaucoup de propositions des notices de médicament avec les verbes à la **forme active**. Pourtant, on rencontre dans des textes à analyser les verbes à la **forme passive**: *L'expérience clinique chez les enfants de moins de 12 ans étant limitée, Lamisil crème n'est pas recommandé aux enfants de moins de 12 ans (1)*. Certains grammairiens [4, p. 123] disent que le passif est lourd, qu'il est préférable d'employer la forme active. C'est souvent vrai à l'oral, mais le passif reste très fréquent à l'écrit, notamment dans les textes écrits des notices médicamenteuses.

Une des formes grammaticales caractéristique pour les propositions des notices, des instructions, des modes d'emploi est l'**infinitif** qui y remplace l'impératif et exprime un ordre, une défense ou un conseil : *Tenir hors de la portée et de la vue des enfants. A conserver à une température ne dépassant pas 30°C. Ne pas utiliser après la date de péremption mentionnée sur la boîte (1)*. L'infinitif est assez fréquent dans les constructions ayant le prédicat complexe formé à l'aide de l'infinitif : *les infections semblent s'améliorer, mais elles peuvent réapparaître*.

Le fonctionnement d'une autre forme impersonnelle du verbe, du **gérondif**, est moins typique pour les textes écrits injonctifs. Il accomplit dans la proposition une fonction du complément circonstanciel et caractérise l'action exprimée par le prédicat: *En signalant les effets indésirables, vous contribuez à fournir davantage d'informations sur la sécurité du médicament (1)*.

Conclusions et perspectives des recherches ultérieures. En faisant l'analyse des textes des notices de médicament françaises on peut faire le bilan suivant: l'étude de certaines catégories grammaticales, parties de discours et leurs formes particulières prouve que la notice de médicament française comme genre des textes pharmaceutiques a sa spécificité prédéterminée par les particularités de genre et les objectifs pragmatiques et communicatifs des textes injonctifs et descriptifs.

Dans les perspectives des recherches ultérieures on prévoit de révéler les moyens de la reproduction des intentions communicatives et pragmatiques, les particularités lexico-grammaticales des textes des notices de médicament françaises dans la traduction en ukrainien pour constater les méthodes et les transformations de traduction.

References:

1. Боцман А. В. Структурно-семантичні та прагматичні особливості фармацевтичних текстів (на матеріалі англомовних інструкцій до вживання лікарських препаратів): автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. філ. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Андрій Васильович Боцман. – К., 2006. – 15 с.
2. Буць Ж. В., Ібрагімова С. В. Основи науково-технічного перекладу: навч. посібник (електронне видання) / Ж. В. Буць, С. В. Ібрагімова. – К.: НТУУ «КПІ», 2015. – 222 с.
3. Носова Л. Н. Особенности структурно-смысловой композиции текстов инструкций к лекарственным препаратам на примере французского языка / Людмила Николаевна Носова // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – 2013. – № 1. – С. 133–135.
4. Poisson-Quinton S., Mimran R., Mahéo-Le Coadic M. Grammaire expliquée du français / Sylvie Poisson-Quinton, Reine Mimran, Michèle Mahéo-Le Coadic. – CLE International, 2007. – P. 430. ISBN : 978-2-09-033703-7.

Джерела ілюстраційного матеріалу:

1. Extrait du glossaire du Répertoire des Spécialités Pharmaceutiques [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agence-prd.ansm.sante.fr/php/ecodex/glossair/glossair.php>

УДК 811.161.2'373.612.2: 81'253

O. A. Ilchenko, T. I. Prystupa,

National academy of National guard of Ukraine, Kharkiv

LEXICAL METAPHOR IN TRANSLATION STUDIES (BASED ON CURRENT MASS MEDIA MATERIALS)

The article raises an issue of translation of occasional metaphors functioning in modern Ukrainian mass media language into English. There has been developed an algorithm of translating figures of speech and a model of analysis and translation of occasional metaphors that includes the following stages: 1) identification of the most important components of its meaning: figurative or indirect component; direct component that makes the foundation of the image; emotional component; pragmatic component; ethnic component; 2) identification of the cognitive foundation of the metaphor; 3) analysis of the «transparency» of the image in the original language and the means to reproduce it in translation to provide adequate understanding of the figurative meaning; 4) identification of the pragmatic foundation of the metaphor to specify its dominant function; 5) specification of the way of translation to preserve the dominant component of the meaning and the dominant function of the metaphor. The specific way to translate an occasional metaphor is loan translation. In the process of translating there were also used lexical-grammatical transformations, generalization, concretization and modulation that inevitably caused a partial loss of figurative power. Under the circumstances the priority was to preserve the dominant function of an occasional metaphor at the expense of secondary ones.

Key words: mass media, metaphor, occasional metaphor, lexical-grammatical transformations, generalization, concretization, modulation.

ЛЕКСИЧНА МЕТАФОРА У ФОКУСІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ СТУДІЙ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ СУЧАСНИХ МАС-МЕДІА)

У цій статті піднято актуальне питання українсько-англійського перекладу окказіональної метафори, що функціонує в сучасній медіа-мові. Вироблено орієнтовний алгоритм перекладу образних засобів та модель аналізу її перекладу окказіональної метафори (масмедійного дискурсу). Характерним способом перекладу окказіональної метафори є калькування. У процесі перекладу було використано й лексико-граматичні трансформації, генералізацію, конкретизацію та модуляцію, що спричиняють часткову втрату образності, тому орієнтиром у перекладі окказіональної метафори стає відтворення домінуючої функції, що виправдовує такі зміни.

Ключові слова: мас-медіа, метафора, окказіональна метафора, модель перекладу метафори, лексико-граматичні трансформації, генералізація, конкретизація, модуляція.

ЛЕКСИЧЕСКАЯ МЕТАФОРА В ФОКУСЕ ПЕРЕВОДЧЕСКИХ СТУДИЙ (НА МАТЕРИАЛЕ ТЕКСТОВ СОВРЕМЕННЫХ МАС-МЕДИА)

В этой статье поднят актуальный вопрос украинско-английского перевода окказиональной метафоры, которая функционирует в современном медиа-языке. Определен ориентировочный алгоритм перевода образных средств, а также модель анализа и перевода окказиональной метафоры (масмедийного дискурса). Характерным способом перевода окказиональной метафоры является калькирование. В переводе использовались лексико-грамматические трансформации, генерализация, конкретизация и модуляция, которые приводят к частичной потере образности, поэтому ориентиром в переводе окказиональной метафоры становится передача доминантной функции, что оправдывает данные изменения.

Ключевые слова: мас-медиа, метафора, окказиональная метафора, модель перевода метафоры, лексико-грамматические трансформации, генерализация, конкретизация, модуляция.

Current translation studies enter up the growing quality of work performed by professional translators. A perfect translation not only accurately conveys the contents of the original text but also adequately preserves its cognitive-pragmatic potential.

The beginning of the XXI century marks an active use of the creative potential of the language in the realm of mass media: journalists demonstrate free attitude towards words and their power, set new language trends. The leading position among figures of speech is occupied by metaphor in its widest implication – that is words used in indirect, figurative meaning.

The task to prepare Ukrainian texts for the international media-community becomes even more difficult because of the necessity to render ethnic cognitive richness. The problem lies not only in different interpretations of the world picture or realia, but in the absence of these realia in the target language, determined by different cognitive realms of two ethnic cultures (Ukrainian and English). Behind every new meaning of the word there is a complex of cognitive processes: ideas, associations, images that became concepts in one language yet didn't acquire similar meanings or cause different emotions in the other one.

To preserve and restore the pragmatic function in mass media texts is a key task. In conditions of harsh competition a journalist uses all available means both to get information and to represent it, as it is his/her responsibility to shape public opinions. A modern journalist doesn't serve ready-made truths: he / she seeks for them together with the recipient of the information, provoking the dialogue-like format of texts which is manifested in intertextuality and precedency. It leads to the creation of new colourful images based on those that already exist, and thus successfully saves lingual means, which is especially relevant in the conditions of making the respective texts – when a journalist should be swift to respond to ever changing situations. This way he / she makes the recipient to think forward and come to necessary conclusions in the process of intellectual dialogue. Hence action-driven pragmatics acquires a social nature; a journalist should be on guard of the interests of the society, and present the position of the community instead of his / her own. A good quality translation is supposed to adequately convey both an illocutionary aim and an intention, this way causing the corresponding perlocutionary effect.

All this makes the issue of the metaphors' translation reasonably relevant. It attracted the attention both of venerable scholars and young linguists in translation field. Particularly Y. A. Loboda who outlined the ways to translate metaphors so that to preserve their expressive potential [1], and O. A. Yasynetska who developed the concept-language model to translate metaphors [2], and others.

Yet we have to admit that occasional metaphor is rarely in the focus of Ukrainian-English translation studies, so there are no distinct and consecutive foundations of its translation.

The purpose of the article is to develop the algorithm to translate figures of speech, particularly metaphors, and a model of analysis and translation of occasional metaphors (in mass media discourse).

Recent mass media discourse is characterized by an active use of figures of speech (including metaphors), is marked by the high level of emotionality, the aim to shape a certain attitude and the «commercialization» of political press: a political article is a product that must have a bright «wrapping».

Since each type of discourse has different functions, a political metaphor performs a nominative, an evaluative, an image-creative, and a pragmatic functions. While translating metaphors it is important to try to preserve all the functions, but in case it is impossible, the priority should be given to the dominant one in each particular context.

In the translation of universal and most of ethnic metaphors a high level of equivalency and preservation of the whole complex of meanings is provided by using the strategy of word for word or **loan translation** that is also the most typical way to translate new mass media metaphors «since it preserves the structural-lexical identity of the original metaphor, conveys its social-cultural, expressive and lexical-semantic content, and can be done if the components of a metaphorical neologism have original or borrowed equivalents in the target language» [2, p. 4]:

e. g.: *Антикризова парасолька*, *iron*. It goes about the prevention of the financial crisis for a definite group of individuals at the expense of tax-payers. *Антикризова парасолька для своїх. Кабмін оіцасливив мільіонерів і забудовника коіштом платників податків* (Закон і бізнес, № 33, 2009). *Anti-crisis umbrella for necessary people. The Cabinet has made the policemen and construction-dealers happy at the expense of tax-payers;*

«Біло-червона» фракція тріщить по швах, *negat*. It says about a considerable increase of the membership of the political party BYUT (Block of Yuliya Tymoshenko) that was at power in the respective time. *Та хоча «біло-червона» фракція і тріщить по швах, переполовинити її буде вкрай важко* (Закон і бізнес, № 16, 2010). *And though the white-red fraction bursts in stitches, STITCHES it will be extremely difficult to make it half small;*

Зав'язати легітимність суддів КС на гордіїв вузол, *iron*. It goes about the limitation of the legitimate activities of the Constitutional Court judges. *Указ спотикання. Президент зав'язав легітимність суддів КС на гордіїв вузол* (Закон і бізнес, № 15, 2008). *A stumble decree. The President tied a Nodus Gordius of the Constitutional Court judges' legitimacy.*

We use the **descriptive translation** when «it's worth explaining an image association», «avoiding word for word translation that can be vague and obscure for the recipient» [2, p. 9]:

e. g.: **Імунітет від недоторканості**, *negat*. It deals with the deprivation of Kirgizstan's ex-president of immunity. **Імунітет від недоторканості. Екс-президента спробують повернути на батьківщину і покарати за багатоженство. У Бішкеку відбулося засідання тимчасового уряду Киргизстану, на якому нинішнє керівництво країни прийняло рішення позбавити колишнього главу держави Курманбека Бакієва як влади, так і імунітету** (Закон і бізнес, № 18, 2010). **Immunity against a statesman's immunity. There will be made an attempt to bring back the ex-president to the motherland and to punish him for polygyny. At the special session of the temporary government of Kirgizstan in Bishkek the current leaders of the country has decided to deprive the former head of the state Kurmanbeck Bakiyev both of the power and the immunity;**

Потяги готові до відпочинку. It goes about the state railroad company's being ready for transporting people in the summer. **Потяги готові до відпочинку. А ви? До початку літа «Укрзалізниця» «озброїлася» 6148 вагонами** (Україна молода, № 90, 2008). **The trains are ready for summer holidays. And you? By the beginning of the summer the Ukraine's railroad company has acquired 6148 carriages;**

Гра у дефіцит, *negat*. It concerns the imitation of the disclosure of the deficit situation at the market. **Гра у дефіцит** (Україна молода, № 22, 2010). **Deficit disclosure imitation game.**

Half-loan translation with a lexical-semantic transformation a) concretization is used when a meaningful component of an occasional metaphor is traced with a specifying purpose [2, p. 9]:

e. g.: **Держдума «схудне»**, *iron*. It goes about the law project in the Russian Federation according to which the minimum membership is supposed to be made smaller. **Держдума «схудне», але найвищому керівництву скорочення не загрожує** (Закон і бізнес, № 6, 2009). **The State Duma 'will shrink', but there's nothing to be afraid of for the top authorities;**

КТ у мішку, *negat*. It concerns the Ukrainian market of the cable television. **КТ у мішку. \$ 150 мільйонами українського ринку кабельного ТБ зацікавилися іноземці** (Контракти, № 39, 2006). **CABLETV in a sack. \$ 150 million at the Ukrainian market of the cable TV draws the attention of foreign investors;**

Ласий медіа шматок, *negat*. It goes about the desirable profit from the mass media. **Ласий медіашматок** (Без цензури, № 26, 2003). **A morsel of the mediacake;**

b) generalization is used if «conveying the nontraditional (for the recipient) metaphorical meaning is not of vital necessity» [2, p. 9]:

e. g.: **Держпереворот «другої свіжості»**, *negat*. Here is represented the intention concerning the changes in the state system in Turkey. **Держпереворот «другої свіжості»: Турецькі власті вчать демократії, заарештовуючи опозиціонерів** (Закон і бізнес, № 3, 2009). **«Second hand» coup d'état: Turkey's authorities are learning democracy through arresting the opposition;**

Пішла гулять Донецщина, *iron*. It goes about the actions of the head of the city council. **Пішла гулять Донецщина, або голова міськради наразі призупинив рішення про деукраїнізацію обласного центру** (Україна молода, № 94, 2008). **Donetsk region gets loose or the head of the city council has frozen the decision concerning the de-Ukrainization of the regional center;**

Видушити з себе віцю, *negat*. It concerns the attempts of some politicians to create a positive public image far from real one, to proclaim populist slogans and give false promises. **Видушити з себе віцю** (Дзеркало тижня, № 3, 2005). **To bring oneself to wear a mask of a meek lamb;**

c) semantic modulation «reveals analogy, adjacency, and also causative-consecutive, characteristic or functional relationships» [2, p. 9]:

e. g.: **«Рудий» лохотрон**, *negat*. Here is represented the negative attitude of the communists towards the «orange revolution». **У цій рядовій майданниці, як у краплині роси, відбилася вся сутність всеукраїнського «рудого» лохотрону** (Комуніст, № 79 – 80, 2005). **The very essence of the all-Ukrainian 'rusty film-flam lottery' is reflected in this ordinary Maidan-activist like in a dewdrop;**

Проголосуйте за помаранчеве на столі, *iron*. It is an ironic recommendation to include carrots in one's everyday menu, since after the 'orange revolution' it is the only vegetable available for ordinary people. **Проголосуйте за помаранчеве... на столі** (Молодь України, № 52, 2007). **Vote for orange colors ... in the menu;**

Газова ломка хімпрому, *negat*. It concerns the dependence of the chemical industry on the gas-supply. **Газова ломка хімпрому** (Комуніст, № 14, 2009). **Gas-abstinence pains of chemical industry.**

An occasional (invented by an author, used only in a particular text) metaphor is an extremely complicated informative complex that reflects the conceptual system of the author and consists of a number of components.

Trying to unify various models of translation of figures of speech we have developed the following model to analyze and translate an occasional metaphor (in mass media discourse):

1. Identification of the most important components of its meaning: a) figurative or indirect component; b) direct component that makes the foundation of the image; c) emotional component; d) pragmatic component; e) ethnic component.

2. Identification of the cognitive foundation of the metaphor.

3. Analysis of the «transparency» of the image in the original language and the means to reproduce it in translation to provide adequate understanding of the figurative meaning.

4. Identification of the pragmatic foundation of the metaphor to specify its dominant function.

5. Specification of the way of translation to preserve the dominant component of the meaning and the dominant function of the metaphor (since the complete reproduction of the imagery and the meaning are often impossible).

In the process of translating occasional metaphors we used lexical-grammatical transformations, generalization, concretization and modulation that inevitably caused a partial loss of figurative power. Under the circumstances the priority was to preserve the dominant function of an occasional metaphor at the expense of secondary ones, which, in our opinion, justifies those transformations.

The perspective of further research is to lexicographically fix metaphors of the current mass media discourse to represent the dialogue of the two cultures and to provide an adequate translation.

Література:

1. Лобода Ю. А. Відтворення експресивних засобів політичних промов українською мовою (на матеріалі публічних виступів політиків Великої Британії та США) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.16 «Перекладознавство» / Юлія Анатоліївна Лобода. – Київ, 2009. – 20 с.

2. Ясинецька О. А. Переклад нових англомовних публіцистичних метафор українською мовою : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.16 «Перекладознавство» / Олена Анатоліївна Ясинецька. – Київ, 2009. – 20 с.